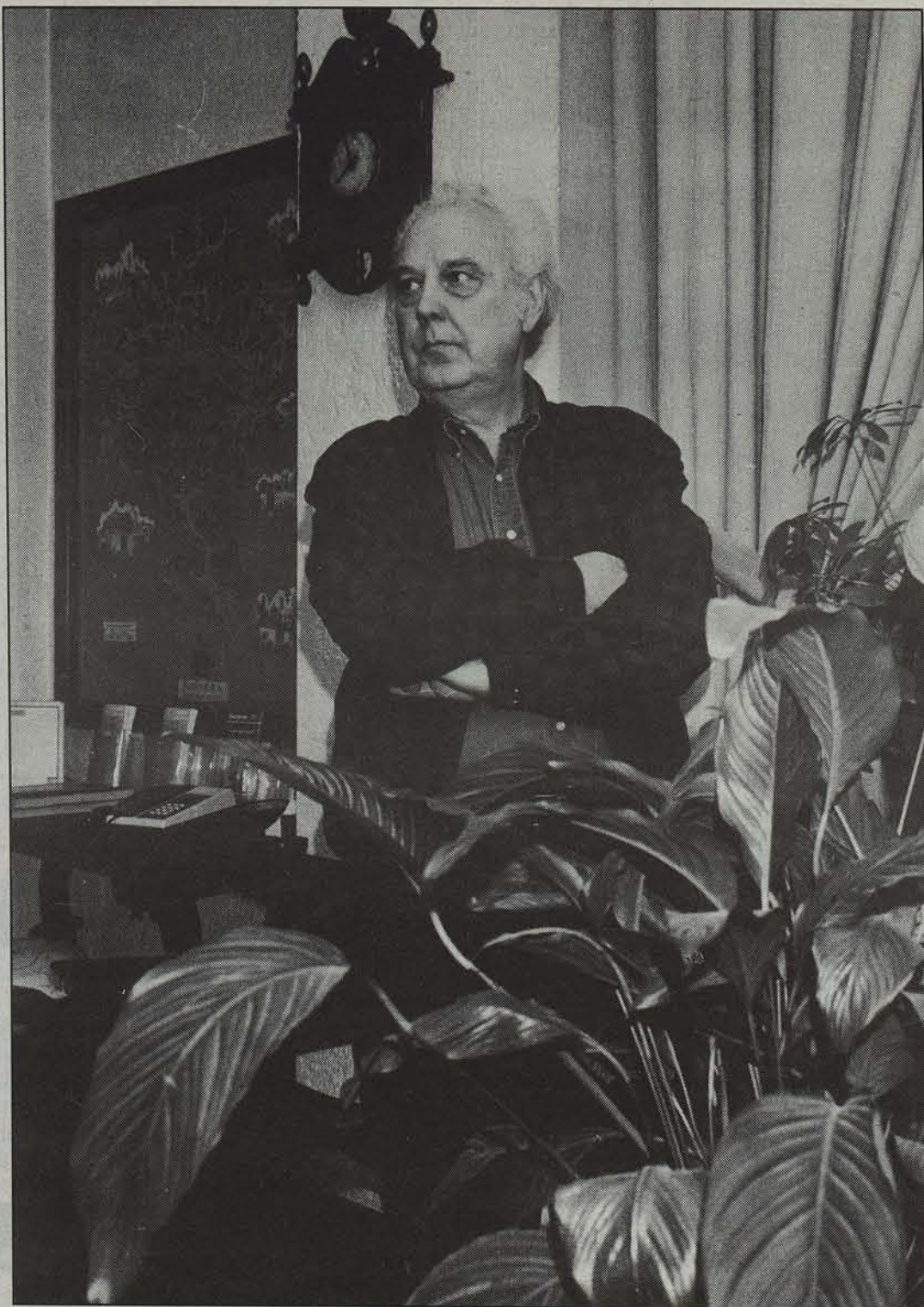

Nafarkaria

Nafarroako gehigarria / Ostirala, 1994ko irailaren 30 / IV. urtea / 146. zenbakia

Agustín González Acilu.

J. LACALLE

Agustín González Acilu (Altsasu, 1929) musikagile eta konpositorea egon da egunotan Nafarroan, Historia Garaikidearen Batzarrean bere lanari buruz egindako tesiaren aurkezpena zela eta. 50eko urteetan Europa osoan za-

baldu zen abangoardiako ordezkari garrantzitsuenetako bat, 'Arrano Beltza' edo 'Oratorio Panlingüístico' lanen egilea, bera izan da ahots-musika eta fonetikaren munduan gehien ikertu dutenetariko bat. Euskara; berez, «perkusoio tresna» dela dio, eta bere lanaren funtsa izan da beti objetibotasuna, hau da, musika musikagatik, inongo eranskin afektiborik gabe. Atonalitatea bereganatu zuten lehendabizikoetakoa, bere lan egiteko moduak kritikari gehien onespina jaso du, eta jarraitzaile sutuak ditu han-hemenka. Hala ere, aitortu digu bere musika ez dela oraindik erroto musikazaleen artean, eta azken hiru urteotan bere lanak askoz ere organikoagoak direla ohartarazi du, ez hain ikertuak. «Lehen tresna ikertzen nuen, hitza; orain esanahia da nere helburua, gizakiaren Ni-a».

González Acilu, hitzetik musikara

Etxearen geografia

JUANJO OLASAGARRE

Bi gelak

Euskal herriaren historiako pertsonaia batzuk hartu eta gure ohiturari jarraituz kideatasunaren araua erabiltzaile bi gela kontrajarritan sartuko bagenitu, badakit, jakin ere, bizitza ez dela zuri/beltza dikotomietara lerratzen, historiak, ordea (historiarik baldin badugu euskaldun-baskok) nahiz ez onartu, egin, egiten dituela, on/txar, zuri/beltza dikotomiak gehienetan irabazle-galtzaile binomioarekin bat datozenak.

Beraz emaidazue baimena eta esaten ari nintzaizuen bezala, bi gela horietan sartuko ditugu euskaldun-basko pertsonaiak: Lehengo gelan Arzallus sofian eserita Hobbes (filosofo ingelesa) irakurtzen, San Ignazio bere eta gipuzkoar eta bizkaitarren patroia handia beste gelan negarrez ari den bitartean, azkenean, Luterok irabazi duelako. Gela honetan ere lehiotik begira Leringo Konte Beaumont-arra oraindik orain Agramont-arren gorrotoarekin ezin burutuz; Bilintx 'zer ari naiz ni hemen o' bere gogorako galdezka, liberala izanik zergatik dagoen 'herriaren' kontra ezin ulertuz; Ursua 'gabatoa' Baztango paisaiak begietan Eldorado-ko lur haietan heriotzaren bila joanik; Musagorri, lehen Karlistadako negoziatzailea, traditoreetan traidorea karlisten eritziz, bere borondate ona eskuetan; Juan Alonso de Idiákez, Espainako Kortearen dizitirak liluraturik 'Gatzaren Matxinadan' 'herria' engainatu omen zuena. Txillida Oteizak gela honetan indarrez sarturik; Sagastibeltza Zumalakarregiri ihes egin arazi zion komandante liberala. Eneko Ezponda, Juana de Albret-en kontseilari frantximanta eta Unamuno erretxina, garrasika.

Beste gelan ordea hauek genituzke: San Ignazio Arzallus eta gipuzkoar eta bizkaitarren patroia handia negarrez, berak asmatu euskaldunen abenturarik unibertsalenak porrot egin duelako; nola ez Sabino Arana euskal Aberriaren aita sasizkoa Agramontarren artean non Eneko Ezponda kontseilari frantximantaren beraitonaz gain Xabierreko Frantziskoren anaia ere aurki daitekeen, bai Amaiurren erresistitu zuen huraxe; Matalas matxinatu Zuberotarra; Argala, gela honetako premua, karlistadaren ondare guztia marxismoarekin ezin nahasiz; Lope Agirrekoa eta Oteiza, hizketan, basko-euskaldunen patu-kaskarra nola gainditu ezin asmatuz; Zumalakarregi eta Chao, azkenean, Historiak ukatu zien besarkada hartan bildurik, etorkizun oparoa diseinatzen. Eta pasiloetan jendea, jendea, jendea ugari.

XX GURE AUKERAK

ANTZERKIA

'Munduko malabaristenak' izeneko antzezlanak aurkeztuko du Zirko Ttipia taldeak Noain, Uxue eta San Adrian herrietan. Gaur 17.00etan Noainen ariko dira, herriko plazan. Bihar, 20.00etatik aurrera, Uxueko udaletxean izango dira, eta heldu den asteko asteazkenean, urriak 5, San Adrianen taularatuko dute obra hau, herriko Kultur Etxean, 18.00etan.

Txirrista antzerki taldeak '¿Dónde está el arco iris?' izeneko lana taularatuko dute bihar, urriak 1, Etxaurin. Udazkeneko Bira programaren barruan, 18.00etan hasiko dira, herriko plazan.

'Bikote bihurria' izeneko antzezlanak plazaratuko du Kixka taldeak igande honetan Olaztin. Sakanako Kultur Zikloaren barruan, herriko eskolatan izanen da, eguerdiko 12.00etatik aurrera.

BERTSO SAIOAK

Andoni Egaña eta Sebastian Lizaso bertsolarien saioa izanen da gaur ostirala, irailak 30, Iganztzin. Bertako jai batzordeak antolatuta, bertso bazkaria egingen da, eguerdiko 14.00etatik aurrera, Ostatuan.

Iñaki Murua eta Jokin Soroza bal bertsolariak ariko dira gaur ostirala, irailak 30, Urrotzen. Jai batzordeak antolatu duen zikiro jate herrikoian ariko dira, eguerdiko 14.00etatik aurrera, plazan.

Mañukorta eta Joxe Lizaso bertsolarien saioa izanen da gaur Baraibarren, herriko jaien programaren barruan. Libreko saioak izanen dira plazan, eguerdian eta arratsaldean.

Maddalen Lujanbio, Jokin Soroza bal, Jon Sarasua, Sebastian Lizaso, Andoni Egaña, Iñaki Murua eta Anjel Mari Peñagari kano bertsolariek bertso saioa antzeztua egingen dute gaur 22.30etan Gaintzan. Herriko pilotalekuan izanen da eta sarrerak salgai daude Gaintzako 'Kale Txiki', Zaldibiko 'Ilati', Lazkaoko 'Gerriko', Ordiziko 'Arantxa' eta Beasaingo 'Arrano' tabernetan.

MUSIKA

Anje Duhalde musika taldearen kontzertua izanen da bihar, urriak 1, Baraibarren, herriko jaien programaren barruan. Gauerdiko inguruan hasiko da, bertako pilotalekuan.

NAFAR KRONIKA

ALBERTO BARANDIARAN

Jostagarriena

Hainbeste konplexu ditugun lurralde honetan —beti ondokoari begira, hark zer egin, guk huraxe edo kontrakoa errepikatu—, badugu, sikiera, abantaila bat: denon artean lehendakari jostagarriena dugula, beti txapelaren azpitik untxia edo burutazio berriren bat ateratzeko prest. Ez da makala, ez pentsa, poli-

nuenetik beheiti egon. Kate-dratikoaren planta, oso-osorik jarraitu zuen debate luzea —diotenez, hiru ordutan ez zuen posturarik aldatu—, eta bere txanda heldu zenean, untxia atera zuen: Gamazada, hi! Mundiala, Alli hau!

Bere esanetan, Espainiako Gobernuak opor fiskalen le-

alde egingo zuela.

Berriro ere, ziria sartu die, Alli azkarrak: denok altxatuko ginela esan, eta haiek sinistu. Hirugarren Karlistada ia, eta Madrilen urduri. Euskal lurraldeak berriro (?) batuko direla aipatu, eta Estatuaren batasunaz hasi dira dagoeneko kezkatzen Castellana pasealekuan. Ondo dago, estrategia

tikariek harritzeko gaitasuna ia zerokoa dutela kontuan hartzen baldin badugu, behintzat.

Banuen Alli Madrilen entzuteko irrika. Nafarroan txarriki aprobeztatuta dagoen ustekoa naiz: entzuntoki handiagoak behar dituela, alegia, jende gehiagok goza dezan bere hitz jario purrustadako, besteren existentzia tristeak ere alai ditzan. Ez da espero

onartuz gero, Estatu arazo larria sortuko litzateke, eta Gamazada berri batez ohartarazi zuen Gonzalez. Hori aski ez dela, beste euskal lurraldeek ere horren alde egingo luketela esan zuen Allik. Jakina, 'beste lurraldeetakoak' ahoa bete hortz harrapatu zituen, eta beste lehendakariak —Ardanak— baietz esan zuen azkar asko, berak ere Nafarroaren

gisa, baina uste dut Gamazada baino eraginkorragoa izango zela Independentzia Gerratea aipatzea. Gamazadaz jende askok ez du ezer aditu, batez ere 'beste lurraldeetan', eta independentzia hitzetik hortzera dabil aspaldi honetan. Gainera, izua espainiarren gorputzean sartzeko —azken finean, hori da, ezta?— ezin aproposagoa.

ASTEKO PERTSONAIK

Cesar Milano
Gobernuko Ordezkarria

Iñaki Arrosagarai
Pilotaria

Cesar Milano Manso bilbotarra da atzodanik Estatuak Nafarroan Cduen Gobernuako Ordezkarria berria, Jose Luis Ruiz de Alegriaren orde. Bilbon jaioa orain dela 46 urte, Cesar Milano enpresa gizona da eta politika munduan ere oso ibilia. Honetaz gain, 1987. urtetik Arabako Gobernador Zibila izan da, beraz, badu esperientzia lan honetan. Juan Alberto Belloch Espainiako Barne eta Justizia Ministroa izan da Iruñean Cesar Milano Mansoren kargu hartzearen ekitaldian, Nafarroako beste agintari eta pertsonai ospetsuen artean. Lanean hasi bai—no lehen, bere asmoak azaldu zituen, bere helburuetako bat «indarkeriaren aurka napar guztien inplikazioa lortzea» dela azpimarratuz.

Arrosagarai eta Latxage pilotarien garaipenak eman zion Frantziari Pilotari Txapelketaren urrezko domina, bosgarrena hain zuzen, Espainiak baino garaipen bat gehiago lortu baitzuen. Luzaiden jaiotako Iñaki Arrosagarai zeresan handia izan zuen garaipen horretan, normalean oso ongi jokatzen duen pilotaria izateaz gain, sekulako partidua egin zuelako. Naparra jaiotzez izateaz gain, Frantziako selezioarekin jokatzen du eta, bistan denez, emaitza ezin hobeak lortzen ditu. Oso pozik agertu zen partidua amaitu eta gero, nola ez, eta izan zuen denbora Oscar Insausti eta Juan Pablo pilotariak aipatzeko, elkarrekin askotan jokatu baitute, «oroitzapen berezia dut beraientzat, beti irabazi digute eta gu baino hobeak baitira».

AHAZTU GABE!

LEHIAKETA

Erdi Aroko Lehiaketa berezi bat ikusteko parada ezin hobe dago asteburu honetan Erriberrin. Gaur, irailak 30, Bianako Printzea eta Ines de Clèves anderearen ezkontzaren 555. urteurrena betetzen dela eta, Erriberriko Udalak eta Nafarroako Kongresoen enpresak zenbait ekitaldi antolatu dituzte, garai hartako giroa eta bizimodua plazaratu nahian. Ekitaldi nagusia bihar izanen da, Erriberriko zezen plazan Erdi Aroko Lehiaketa bat burutuko baita, 17.00etatik aurrera. Bertan, 20 lagun eta 12 zaldik parte hartuko dute, guztiak garaiko armadurak eta jantziak soina apaindurik. Eguerdian segizioa egingen dute herriko kaleetan barna eta 16.00etan Jauregitik atera eta zezen plazara abiatuko dira, bertan Erdi Aroko jokoak, lehiaketak, borrokaldiak eta bestelakoak egiteko. Lehiaketa ikusteko sarrerak 1.000 pezetan daude salgai, Erriberriko Jauregian eta Nafarroako Aurrezki Kutxak Tuteran eta Iruñean duen bulego nagusietan.

jenero xumekoak

II

Etiopiarrek esaten dute beraien jaungoikoak sudurmotz eta beltzak direla. Traziarrenak, berriz, ilegorri eta begiurdinak.

ELIAS SARASA - ERRO

ADI!

EUSKALERRIA IRRATIA FM 91.4

Egunero, astelehenetik ostiralera, 'Zokobetailu' goizeko 10.00etatik 11.00etara.

XORROXIN IRRATIA FM 107.5

Egunero 20.00etati 22.00etara... 'Karakola segi hola' gazteendako saioa.

ARALAR IRRATIA FM 106.2

Asteazken zehar 13.30etatik 14.00etara... Bertako bizilagun eta pertsonai ospetsuei elkarriketak.

KARRAPE IRRATIA FM 107.8

Asteazken zehar, 12.20etatik 12.35etara 'Gauza guztien gainetik' edertasuna eta osasuna, sukaldaritza, ohiturak...

Euskalerria Irratiak programazio berria hasiko du astelehenean

PATXI ULAIAR / IRUÑEA

Azken hiru urteotan bezala, Euskalerria Irratiak berritasunez beterik hasiko du astelehen honetan urte honetako programazioa. Programa anitzagoak, kolaboratzaile berriak, eta ordubete gehiago egunero izango dira berritasun nagusiak, lizentzien hotsa berriro zabaldu den garai honetan. Duela lau urte bezala, Nafarroako Gobernuak emisio lizentzia berriak eskatu behar ditu, eta horietariko bi Iruñerako izango direla zabaldu da. Hori dela eta, itxaropentsu daude irratiko arduradunak, baina egunerokoa batere ahaztu gabe. «Duela lau urte ere itxaropentsu ginen» azaldu du Kike Diez Ultzurrun lokutorea, «eta ez zигuten eman. Honetan ere proiektua aurkeztu eta lehian sartuko gara, baina luze joko du horrek, eta bitartean egunerokoari begira egingo dugu lan. Nolanahi ere, guk gizartearen legimititatea badaukagu».

Programazio berria, beraz, astelehenean hasiko da. Goizean orain arteko saio berberak izango dira, hau da, 'Bertatik Bertara' informazio saioa, 8.30etatik 9ak arte, eta 'Zokobetailu' magazinea, 10etatik 11ak arte. Eguerdian 'Egunean Egunekoa' informazio saioa, 13.30etatik 14.00etara. Arratsalden izango dira, baina, aldaketa nabarmenak. 15.00etatik 16.00ak bitarte, albisteak eta musikarekin batera, 'Hesirik gabe' izeneko saioa izango da, Iruñerria eta Na-

Eugenio Arraiza eta Mikel Bujanda, Euskalerria Irratiko arduradunak.

JOXE LACALLE

farroako eskualdetako hiri nagusietako berriemaileen hotsekin. 16.00etatik 17.00ak arte, 'Hitzordua' saioaren txanda izango da, egunero gai ezberdin batekin: kirolak, euskal elkarte eta erakundeak, Unibertsitateko gaiak, elkarrizketak eta mahain-guruak, kultur gaiak, eta asteburuari begira gomendioak. 19.15etan 'Orobat' albiste una izango da, egunean irratian izandako momentu aipagarrienekin.

Gau aldera, 22.00etan, 'Barra barra' saioa izango da, aurtengo berritasun nagusia. Saio horren

bidez, kolaboratzaileei hitza eman nahi izan diete irratikoek, eta egunero lokutore ezberdinek osatuko dute programazioa. Horrela, astelehenean, Pello Argiñarenak eta Joxemiel Bidadorrek elkarrizketa egingo diote pertsona ezagun bati, eta asteartean Isidro Rikarte euskara teknikariak 'Ikusmira' izeneko tertulia antolatuko du, Koldo Martinez, Carlos Vilches, Mila Martinez eta Zito Alduntzinekin batera. Asteazkenean Cruz Garziandiak 'Musikero' saioa zuzenduko du, musikari buruz, jakina, eta ostegunero gazteendako saioa gida-

tuko du Mikel Reparaz gazte arbizuarrak.

Programazio joria, beraz, urte berrirako, eta buruan hainbat asmo. Publizitatean lantzeko lagun bat ariko da irratian, «arlo hori ez baitugu behar bezala jorratu orain arte, eta behar bezala landuz gero garrantzitsua izan daitekeelako». Ez zaie ahazten, halaber, badituztela gertu bereganatu zitzaizketen eremuak. «Lizarrara edo Tafallara begira gaude aspaldian, Nafarroako beste zonaldeak ongi hornituta daudelako, baina horretarako lizentzia beharko genuke...».

Orzaize

JOJO BIDART / ORZAIZE

Larrazkeneko haize hegoek bazterrak idorarazi eta gogoak harrotu zituen joan den igandean Urrats TTipi Orzaizeko ikastolaren bestarentzat.

'Euskara heltzerat ez utzi, ikastola eraiki' zion ikastolaren burasok hasi duten eraikuntza berria ezagutarazteko eta laguntzeko bultzazten duten kanpainaren lema. Kar berezi batekin antolatu izan da beraz aurtengo besta eta abiatua den proiektu berria den gogoetan zen egunean zehar.

Hemendik bizpahiru hilabete barne, nolako etxea ukanen duten Orzaizeko ikasleek hurbilagoetik senditzeko, ikastolaren maketa handi bat erakutsia zen bazkaltokian eta eginak izan diren maileguen ordaintzeko diru emaitza jarraikiak egiteko

Ikastolaren pesta ospatu zen joan den igandean

paperrak proposatuak.

Berant pixka batekin bete badira ere azkenean eskasian agertu dira bazkariko jar tokiak. Baina erran behar da arrakasta ezberdina ezagutu dutela goizetik eta egun guzian antolatuak izan diren hitz orduak. Laka, Xalbador eta Miuraren bertsoen entzuteko publikoa handitu da goizetik eguerdirat. Arrakasta ederra bildu dute beren ondotik ari izan diren Aire ahizpek eta bazkariaren ondotik giro goxo batean segituak izan dira gazte eta zaharragoak, azkenean publikoak ere parte hartzen zuelarik

Orzaizeko plazaren erdian emanak ziren dantza jauzietan. Segidan musikaldi kantaldia elizan. Entzulego gehixago mereziko zuen, dudarik gabe, auzo herriko musikari artistek eskaini daukuten kontzertua, ahanzi gabe ikastolako bertsolari gazteak eta beti plazer handi batekin entzuten ditugun Aritzak taldeko kanta-riak.

Behar bada sobera animazio aldean proposatua da elgarren artean solasean egon nahi luke tenentzat edo konkurantzia handiegia ekarri du bi auzo herrien arteko rugbi partidak. Dena den

jendea bildu da berriz ere arratsko eta berant artio segitu da besta.

Ikastolako burasok taloak ezin furnituz ari zirelarik, mintzatu gira antolatzaileekin. Aurtengo bestak ekarri sustengua ontzat hartu eta datorren urteko hitz orduari pentsatzen hasiak direla salatu daukute, ikastolaren 10 urteak beharko baitira manera berezi batez ospatu eta eraikuntza berri guziak estrenatu, nola ez.

Anartean osagarri ona desiratzten dugu Orzaizeko ikastolari eta 50 ikasleei. Zuek ere euskara galtzera ez baduzue utzi nahi, zuen laguntza ekartzen ahal du zuen zuen emaitza Orzaizeko ikastolaren konduari igorritz (Caisse d'Epargne : 04920520212) denen artean baitugu euskara finkatuko gure herrietan.

dia izateko prest geunden. Eszenatokia neguko jauregia bailitzen indarrez hartuko genuen. Jarrarian, burdinazko eskuaz zigortuko genituen herriaren opioa, kanta gogaikarri horiek hedatzen ari ziren musikari aburgesatuak. Segituan, Pantxoa eta Pello ipar harturik gizaki berria heziko genuen. Gora Lenin! Gora Pantxoa! Gora Pello! Gora Macarena!

Gora Macarena? Bada... bai. Iraultza planifikatzen ari ginelarik, supituki, kasik konturatu gabe, aurrera eta atzera zebilen giza-marean murgildu ginen. Bar-kazina, bai. «Intsumituak aurrera, militarrek atzera» builaka hasi baginen ere, Leninek burua altxatuko balu ez luke, ez, gure jarrera onartuko. Izan ere, Vladimir Illitx Ulianov-ek behin eta berriz salatu zituen gurea bezalako jarrera erreformistak. Mar-txa honetan Berstein eta Kautsky zale amorratuak izanen gara aurki. Itzalgarriak ote gure barne txingar iraultzaileak? Zahartzen hasi al gara? Nondik gatoz? Nora Goaz? Bakarrik al gaude unibertsoan?...

Agustin Gonzalez Aciluren azken lana estreinatu zen aurtengo apirilean Madrilen, Ramon Irigoien idazle iruindarraren hitzak oinarritzat hartuta. 1929an Altsasun jaioako konpositore abangoardista hau garrantzitsuenetakoa da egun, eta berarekin mintzatu gara bere lanaz, teoriaz eta proiektuaz. Azaltzen duenez, azken urteotan subjektibotasuna bilatzen ari da, eta bere baitara biltzen, baina ez du uste oraindik abangoardiaz hitz egin daitekeenik.

«Abangoardia tradizioa da egun»

ALBERTO BARANDIARAN / IRUÑEA

Agustin Gonzalez Acilurena abangoardiaren historia da. Gazte zela atera zen Altsasutik, Madrilen musika ikasketak egiteko, eta bertan, garai hartan —50eko hamarkada— zegoen giro ilun eta hertsia zirrikituak bilatuz, European gorpuztua zen abangoardia musikaren lehen berriak izan zituen. 1963an Parisera abiatu zen, eta han gogo biziz agurtu zuen XX. mendeko musikaren iraultza. Ordutik aurrerako bere bideak kritikari onespina eta laudorioak jaso ditu, eta 'Oratorio Panlingüístico' —1971ko Espainiako Musika Sariaren irabazlea— eta 'Arrano Beltza' —Joxean Artzeren poema batekin egina eta 1977an Iruñean estreinatua— lanak klasiakoak dira korrante musikal honetan. Aurtengo apirilean estreinatu zuen azken lana Madrilen, bertako Kontserbatorioko irakaslea baita. 'Matritum urbs antiqua' izeneko, Ramon Irigoien idazle iruindarraren testu batean oinarriturik dago.

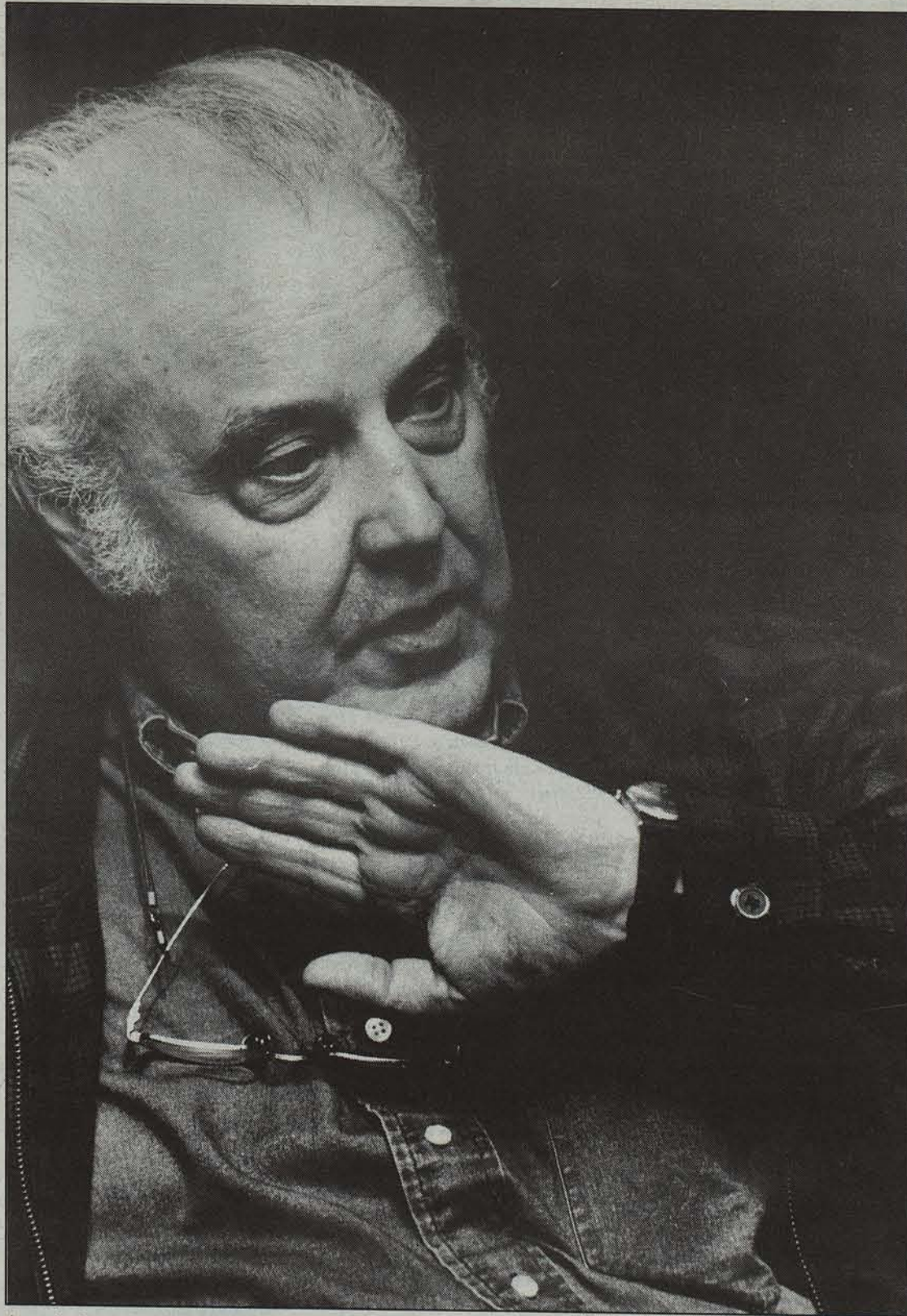
Bi dira bere musikaren ezaugarri nagusiak: hizkuntza-ikerketarako duen joera eta atonalitatea. Abangoardia zaharkituan lokazturik gelditu ez diren bakanetakoa dela diote kritikariek, baina 30 urte igarota, aitor du oraindik jendea ez zaiola musika honi atxiki.

EGUNKARIA.— Abangoardiaz hitz egitea egokia da oraindik?

AGUSTIN GONZALEZ ACILU.— Guk aurkitu genuen orduko abangoardia, bere teknikak, eta bereziki Arnold Schönbergena, gaur egun tradizioa da. Abangoardia atonalitatea zen, ohizkoa tonalitatea zelako, eta gaur egun biak, tonalitatea eta atonalitatea, tradizioak dira. Bien artean osatzen dute, hain zuzen, XX. mendeko musikaren sintesia.

EGUNKARIA.— Atonalitatea zen, beraz, abangoardiaren ezaugarri nabarmenena?

GONZALEZ ACILU.— Guretzat, hori zen bere ezaugarria: ez zegoen kontsonantziarik, dena disonantea zen. Ordura arteko teoriak esaten zuten: 'Zer da disonantzia? soinu txarra duena; zer da kontsonantzia? soinu atsegina duena'. Gaur egun esan daiteke musikaren historia dela kontsonantzia eta disonantziaren arteko dialektika. Musika entzuteko moral berri baten antzekoa da, eta nagusitzen ari da. Azken finean, ohiturekin gertatzen den bezalako prozesua ari da gerta-

Agustin Gonzalez Acilu, Iruñean.

JOXE LACALLE

tzen: lehen disonanteak ziren ohiturak kontsonanteak dira gaur egun.

EGUNKARIA.— Noizbait esan duzu lan batek berehalako arrakasta lortzen badu txarra den seinale. Oraindik horrela pentsatzen duzu?

GONZALEZ ACILU.— Ez da nerea hori, abangoardiaren keinu bat baizik. Beti ibili gara korrontearen kontra, egina zegoena apurtzen baina, jakina, aurrekoa geureganatutakoan, ezagututakoan. Ezin da apurtu ezjakintasunez, jakintasunez baizik. Zer-

bait apurtzeko ez dago eraikitzen jakitea bezalakorik.

EGUNKARIA.— Zuek apurtu nahi zenuten tradizioak amornia, sentimenduak, 'edertasuna' bilatzen zuen. Zeren bila dabil zuen abangoardia?

GONZALEZ ACILU.— Ikerketa eta esperimentazioaren bila bat ez ere. Aurreko edertasun eta antzeko hitzak oso higituak zeuden jada, baliorik gabe erabiltzearen poderioz. Beraz, guk beste batzuk bilatu nahi genituen, eta gure garaietako arte gehien ezaugarria ikerketa eta

bilaketa da. Hau da, zerbait objektiboa, emoziorik gabekoa. Hala ere, eta denborak aurrera egin ahala, memoriarekin, emozioak sortu dira. 60ko urteetan lan horiek entzuten zituen edonorentzat tradizioarekin haustura handia zen, eta arbuatzen zuen, besterik gabe. Baina gaur egun ikusita, antzeman daiteke ez zela hain jauzi handia izan, historia-ren bilakaera logikoa baizik. Atonalitatearekin dena gainditzeko zela iruditzen zitzaigun, eta aurreko musika guztiak ez zuela ezertarako balio. Orain badakigu

ez zela horrela, ezin dela ezta atonalitateaz ere hitz egin. Gaur egun hitz egin behar da soinuaren polarizazioaz, eta oso logikoa izan da dena.

EGUNKARIA.— Hala ere, jendeak ez du oraindik aho batez onartu zuen lana, eta ez dago entzuteko ohiturarik.

GONZALEZ ACILU.— Zinez ezin daiteke esan azken 40 urte hauetan jendeak onartu duenik gure musika, beste garaietako abangoardiekin gertatu den bezala. Jakina, jauzi handia izan da, eta guk logikoa ikusten badugu ere, zaleak ez du horrela ikusiko. Baina musikaren historia beti izan da abangoardisten historia, eta hasierako zirkulu estuak gero handitzen dira. 1958an, gogoratzeko dudanez, txistuka eta zala-partaka aritzen zen jendea Stra-

Ezin da apurtu ezjakintasunez, jakintasunez baizik. Zerbait apurtzeko ez dago eraikitzen jakitea bezalakorik».

vinsky eta Bartok-en musikaren aurka, eta bere garaian Wagner eta Beethoven-en musika ere oihukatu zen. Gauza berriak ez dira inoiz berehala onartzen.

EGUNKARIA.— Abangoardien seme-alabak diren pintura eta eskultura modernoek, ordea, nahiko onspen zabala eskuratu dute...

GONZALEZ ACILU.— Azkarra goak direlako garapenean. Koadro bat izateko nahikoa da pareta eta mihisea, baina guk interpreteak behar ditugu, eta horrek badu kostu bat. Gainera, beste artelanak daukaten materia desitxuratzen ahalegintzen dira eta gu, aldiz, ezerezetik zerbait itxuratzen, osatzen, saiatzen gara. Pintoreek eta eskultoreek esaten dute askotan: 'Nik musika egin nahiko nuke', eta horretarako urteak eta urteak behar dira, gu ikusten ez dena eta ezin uki daitekeenari buruz ari garelako lanean. Gela ilun batean egiten dugu lan eta, bat-batean, musikoek jotzen dutenean, leihoak zabaltzen dira eta hor azaltzen da koadroa. Orduan entzuten dugu lehendabiziko aldiz lana, bere osotasunean.

Fonetika eta ahots-musikaren inguruan egindako ikerketak dira Gonzalez Aciluren lanen oina-

Zinez ezin daiteke esan azken 40 urteotan jendeak onartu duenik gure musika, beste garaietako abangoardiekin gertatu den bezala».

ria. Aurreko erromantizismoaren aurka —'ez gaitezen saia sentimenduak bultzatzen, egin dezagun arte berri bat, inongo zentzu afektiborik gabekoa'—, arrazoi musikal hutsak bilatzen hasi ziren, eta hitza, berez, ikerketa fonetiko bilakatu zen, soinuaren azterketa sakona. Horren adibide gisa, behin esan zuen euskara, berez, perkusio instrumentu bat zela.

EGUNKARIA.— Nondik sortzen zaizu ahots-soinua eta fonetika-rekiko arreta edo ardura hori?

GONZALEZ ACILU.— Nere kezka izan da beti hizkuntzari musikologia, musikal izpiritu guztia ateratzea. Antzinatean oraindik daukagun soinu tresna bakarra hitza da. Izan dadila hitza, musikaren sorburua. Ez dezagun musika eskala jakin baten zorroaren barruan sartu. Izan dadila hizkuntzaren tonologia musika sortuko duena. Hori da nere kezka.

EGUNKARIA.— Eta horrek ez dio garrantzia kentzen musikari, ez du hitza gauza guztien gainetik jartzen?

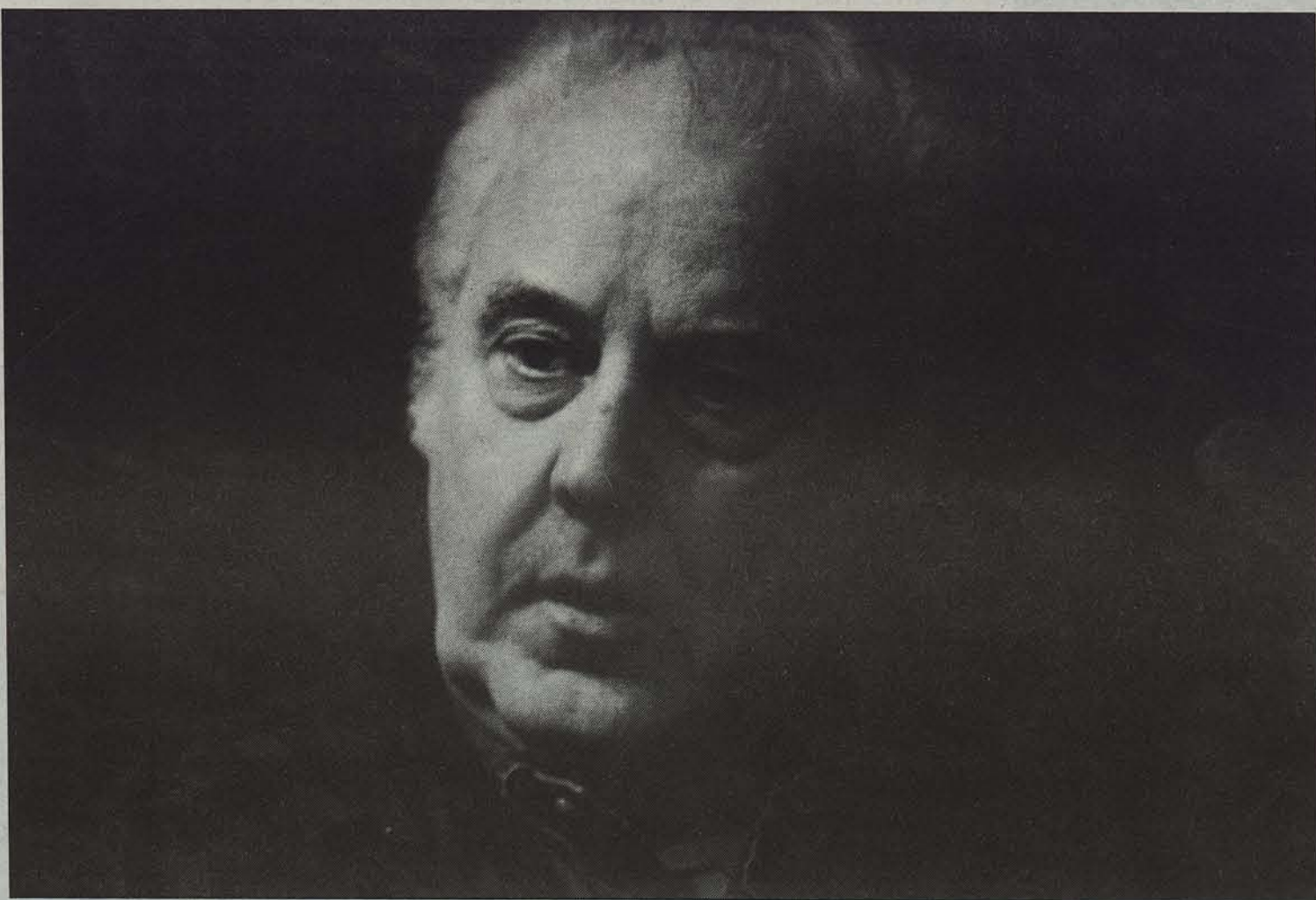
GONZALEZ ACILU.— Bilatu behar da adierazaren —hitzak esan nahi duena— eta adierazlearen —hitza den soinu instrumentala— arteko dialektika. Nere ustez, lan musikal orok izan behar du dialektika bat. Gero, musika instrumental hutsak ez du esanahirik, arkitektura hutsa da, denbora edo isiltasunaren antolaketa bat, ez besterik. Batzuek ematen diote esanahia, baina...

EGUNKARIA.— Orduan, nola gauza daiteke zure hizkuntza teoria esanahirik ez duen gauza batean?

GONZALEZ ACILU.— Hain segur, lanean gogor eginez, eta musikak dituen baliabide guztiak osatzerakoan kasu emanez. Lan bakoitzaren esperientzia berria da, eta beti saiatzeko gara gero eta gehiago sakontzen edozein musikak izan behar duen dialektika hori azalaratzeko.

EGUNKARIA.— Hitzak duen esanahi hori ateratzerakoan, ba al da desberdintasun handia hizkuntzen artean?

GONZALEZ ACILU.— Euskarak dauka indar espresibo izugarria, eta oso perkusiboa da. 'Arrano Beltza', adibidez, euskaraz ezean beste hizkuntza batean balitz, beste lan bat litzateke. Esatea 'mil doscientos!' edo 'mila ta berrehun!' erabat desberdina da, hotsen mundua —kolorekoa, iluna, argia— zeharo bestelakoa delako. Hortik guztitik atera nahi izan dut beti nire musikak duen forma.

Bere lanari buruzko tesiaren laburpena aurkeztu da Nafarroako Kondairaren III. Batzarrean.

JOXE LACALLE

Ez da sobera ezaguna Euskal Herrian, baina handienetakoa da, dudarik gabe. Patxi Larrañaga konpositorearen arabera, gaur egun Espainian aritzen direnen artean bi edo hiru salbatu behar balira, bera izango zen bat, eta luze gabe argitaratuko da Marta Cureses de la Vega Oviedoko irakasleak bere lanari buruz egin duen tesia. Euskadiko Orkestrak interpretatuko du laster aspaldiko bere obra bat, egin zuen biga-

da oso erraza izango...

GONZALEZ ACILU.— Ez, ezin da ideia eginga eduki. 1963an hasi nintzenean galdera bat egin nion neure buruari, bidea egiteko neukan berrogei urte horien aurrean: nola antolatu bide hori? hau da, nere pentsamendua erakitzeko ikasi behar nuen. Eta esperientziak asko laguntzen du horretan, eta hortik fonema hutsetik keinuraino egin dudana bidea. Hori bai, sekretua lana da.

non amaituko den?

GONZALEZ ACILU.— Nere asmoa izan da beti puntu batetik beste baterainoko bidea egitea, baina gerta liteke heldu baino lehen atzera egitea... Hala ere, ezin esan. Egia da urte asko materiaren ikerketa lanetan ibili ondoren aspaldi honetan niri buruz ari naizela ikertzen. Beti bada subjektibotasun izpi bat lan guztietan, baina beti bilatu baldin badut objektibotasuna, gaindi-

EGUNKARIA.— Atzera jotzea dela iruditzen zaizu?

GONZALEZ ACILU.— Azken finean, esperientziaren prozesu bat da, baina ikusiko da nere lanetan. Hori bai, orain organikoagoa da nere musika. Beste aldetik, tonalitatearen eta atonalitatearen arteko nere esperientziak eramaten nau Johan Sebastian Bach-en formak zuen musikara. Zientzia eta humanismoaren arteko oreka beregan beste inorengan ez bezala ikusten dut: bere zientzia bakarra da, onena, eta bere zientziaren parean dago bere humanismoa.

EGUNKARIA.— Gaur egun oso modan dagoen musika minimalista deitzen denak errebindikatzen du abangoardia izakera. Ikusten duzu zure lanaren ekarpenaren bat bertan?

GONZALEZ ACILU.— Jakina, mugimendu hori korronte musikal honen ondorioa da, baina nik ez dut musika horrela ulertzen.

Amaieran, bere belaunaldiak filosofikoki «umezurtz» izan direla aipatzen du, eta Juan David Garcia Bacca filosofo nafarraren lanarekin babes hori aurkitu duela. «Wagnerren garaian Nietzsche zegoen, eta Schönberg, Strauss edo Mahlerrekin, Thomas Mann. Bazegoen harremana garaiko musika eta filosofiarekin. Eta gogoratu behar da Espainiako filosofoak gorak izan direla musikarako, nahikoa zutela zarzuekin. Garcia Baccaren 'Musikaren filosofia' liburuarekin, ordea, konturatu naiz gizon honek lan egin zuela musikarekin bere filosofia egiteko. Orain badugu lan egiteko tresna eta materiala, atzean badugu babesa».

Antzinatean oraindik daukagun soinu tresna bakarra gure eguneroko hitza da. Izan dadila hitza, beraz, musikaren sorburua».

rrena, hain zuzen ere, eta kexu da horretaz: «Geroago baditut beste asko eginak!, baina badakit, zailak dira». Bere sinfonia batean gorrendako koro bat sartu zuen, keinuaren garrantzia aztertzen ari zela eta. Objektibitatea izan da bere hitz gogokoenetakoa, hau da, musika musikagatik, hotsa eta doinuak den neurrian, beste inolako eranskinik gabe.

Hala ere, gauzak gero eta konplexuagoak direla aitortu du. «Nere lan bakoitza osotasun baten parte bat da, lan oso baten zatia, hain zuzen. Hau da, dena da kate bat, eta ez dut lan bat egiten aurretik egin behar zen lana egin ez baldin badut».

EGUNKARIA.— Horretarako egin nahi denaz ideia garbia izan behar duzula ematen du. Hori ez

Musika instrumental hutsak ez du esanahirik, arkitektura hutsa da, denbora edo isiltasunaren antolaketa bat, ez besterik».

Ni naiz musika langile bat, pentsatzen dudana dut lana, eta buruan dut beti zer azaldu nahi duan. Ondoren ikasi behar duzu pentsamendu hori nola azaltzen. Eguneke lana da, eta ezin da ahaztu inspirazioa eta horrelakoak literatura hutsa direla. Edozein autorearen lana hartzen bada, konturatzen gara langile handiak izan zirela. Adibidez, kalkulatu da Bachen lana bakarrik kopiatzeko hogeita hamar urte, zortzi orduz egunero, lan egin behar dela. Ez zegoen, beraz, inspirazioaren zain. Lanean hasten zen egunero, eta batzuetan ondo eta bestetan txarki aterako zen.

EGUNKARIA.— Aipatu duzun zure musikaren garapen horren norabidea zehatza da? Badakizu

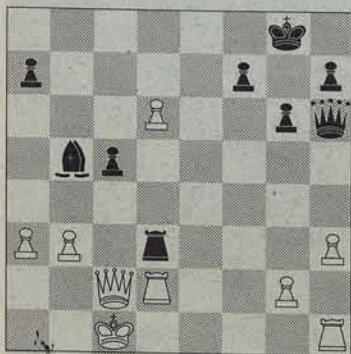
tzen ari naiz hori, eta gizakiaren Ni-ra ari naiz itzultzen, gizakiaren baitara. Hala ere, subjektibotasuna oso arriskutsua da.

EGUNKARIA.— Aldaketa hori zertan mamitzen da zure lanetan, zein da ondorio musikala?

GONZALEZ ACILU.— Berraztertzen ari naizela aurreko lanetan subjektibotasun izpiak dituzten uneak. Hau da, lehen 'serigrafonía' hitza hartzen nuen, eta silabaz silaba aztertzen nuen: beren ezaugarriak, beren potentzia, konbinazioak egiten nituen; hitza bera zen ikerketaren helburua. Orain, aldiz ikerketaren helburua hitzaren esanahia da. Eta hor sartzen da subjektibotasuna. Eta hor nago. Lehen tresna aztertzen nuen, orain Ni-a, kontzeptua.

XAKEAN

Iruñeko Hiria Xake Torneo
Itxiko bostgarren ihardunaldi-
ko partida, 1993ko Abendua-
ren 31an jokatua.

Mario Gomez, 2.450 ELOkoa (Euskal Herria)—Jean Luc Seret, 2.450 ELOkoa (Frantzia).

.d4,d6; 2.e4,g6; 3.f4,Zf6;
4.e5,Zd5; 5.c4,Zb6; 6.Zc3,e5;
7.f-e5,c5; 8.d5,Ag7; 9.Af4,0-0;
10.Dd2,e6; 11.0-0-0,d5;
12.d5,Za6; 13.h3,Ad7;
14.Zf3,Za4; 15.Za4,Aa4;
16.b3,Ad7; 17.Ah6,Ah8. Jo-
kaldi eztabaidagarria. Badago
hoberik? Egia erran, txurien
erasoa ekaitza modukoa da
(‘Ac4’ jokaldia zain dago). Er-
digunea txurien esku dugu
erabat, eta beltzek ordaindu
behar dute. 18.Af8,Df8;
19.d6,Zb4; 20.a3,Zc6;
21.Ac4,b5; 22.Ab5,Ze5;
23.Ze5,Ab5; 24.Dd5,Ae5;
25.De5,Ge8; 26.Dc3,Dh6 xa;
27.Gd2,Ge3; 28.Dc2,Gd3.
Peoia eror daitekeela dirudi.
Ikus Koadroa. Txuriek ausar-
dia erakusteko tenorea dugu,
ordea. Partida erabakita uzteko
unea heldu da.

29.Dd3,Ad3; 30.d7,Dg5;
31.Ge1,Eg7; 32.Ge8,Df6. Ber-
dinketaren bila, etsipenaren
ahalegina. 33.Gd3,Dal xa;
34.Ec2,Da2 xa; 35.Ed1,c4;
36.d8=D,Db1 xa; 37.Ed2,Db2
xa; 38.Ee3,d3; 39.Gg8 xa.
Matea dator gero. Beltzak no-
raezean ibili dira partida osoan
zehar.

San Martin Unxeko ardoa

Ez dakit zilegi den, baina oraingoa propaganda hutsa da. Ardo baten propaganda. San Martin Unxen gauza jakina da ardantzeetarako herriko lekuri emankorrena Ilagares dermioa dela. Dermio horrek Erriberrekin eta Beirerekin muga egiten du, gutxi gorabehera esanda. Hala ere, hango bati galdetzen baldin bazaio non duen ardantzea, eta Ilagaresen ondoan baldin badauka, Ilagaresen berean duela esanen du, izena izan hitz jokuak merezi du eta. Eta jakina, San Martin Unxeko ardoak Ilagares dauka izena. Ilagares dermioa lehendabiziz 1166. urtean dokumentatzen da. Ilagares 1298. urterako sonatua zen. Urte hartan

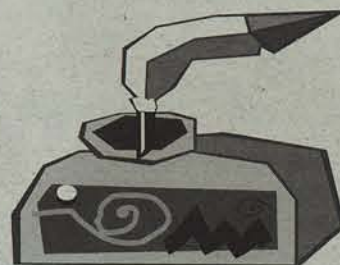
San Martin Unxeko biztanleak epaitu egin zituzten, erregek Ilagaresen zituen ardantzearako urik ez uzteagatik. Herrikoen ustez, iturritik hurbilen zeuden ardantzeez lehentasuna zuten. Erregek ez zuen gauza bera pentsatzen.

Erregeak Erriberrin bizi zirelarik, mahastiak San Martin Unxeko Ilagares dermioan zituzten. Eta denboraren poderioz, Europako erretaulkietaraino ailegatu zen Nafarroako erregek edaten zuen ardoaren ospea. 1512 urtean Frantziako Luis XII.ak Nafarroan eskua sartu zuelarik Albretarrei lagutzeko, eta bere etsaia den Albako Dukearekin topo egin zuenean Donibane-Garazin.

etidanik izan ohi den bezala
urriaren goiztiran mendematu
beharra dago.

B Mahastia erromatarren garai-koa da. Nafarroan batez ere erdi eta hegoaldeko lurraldeetan egiten da eta aintzinean herri batzuen bizibiderik inportantea zen. Zeukan garrantzia hain zen handia ze hogeigarren hamarkadan mahastiek izandako 'filosera' izurriteak Nafarroako erdialdeko jende asko Ameriketara emigratzera behartu bait zuen.

Lehen gehien zegoen mahats mota 'garnatxa' zen baina orain 'tenpranillo' izenekoa ugaritzen hasi da, gradu gutxiagoko mahatsa delako. Ondorioz, gradu gutxiagoko ardoa ateratzen da.

Aitor Burguete

(BARAÑAIN)

Mendema

eta hori da behar dena.

Mendemaren lana nahiko ezatsegina da denbora luzez mantendu behar den posturarengatik. Badaude mahasparaturik dauden mahastiak eta horiek erosoagoak dira. Badaude ere mahatsak biltzeko makina batzuk baina hauek mahatsa asko lurrera botatzen dute eta ez dira errentagarriak.

Irunberrin nere familiakoek mahasti bat daukate eta pasa den igandean mendematzen egon ginen. Irunberri Iparraldetik mahastien muga da.

Lehen mahatsa biltzean upategira eramaten zen eta upategia egun batzuetan hurrez eta jendez beteta zegoen. Herriko ikuskizuna zen. Orain ere hala xe gertatzen da. Ohitura guztiak beintzat ez dira galdu.

JUAN TXO URDIROZ

Ez usteak
zure atean joka

Luis XII.ak Albako
Dukeari eskatu zion
San Martin Unxeko
ardoa faborez bere
kanpamentura
eramateko.

gatazkan hasi baino lehen, Dukeari eskatu zion San Martin Unxeko ardoa faborez bere kanpamentura eramateko, Donibane-Garazin edaten zen ardoa ez baitzen paregabea. Dukeak mesede hori egin zion Luis XII.ari, eta hiru zamari bidali zizkion. Gilaren gerratea dirudi honek.

Ilagares Julio Altadill-en herri-
erorien zerrendan ere agertzen
da. 1425. urtean Erregek hortxe
zeuzkan ehizatzeo tresna guz-
tiak, San Martin Unx eta Uxueko
mendietatik hurbil baitzen Il-
gares dermioa. Garaiko agirie-
k diotenez, bazen zer harrapatu
mendi horietan. Este baterako,
basurdeak, oreinak, azeriak,
otsoak eta hartzak. Ilagaresen
erregek ibili behar zituen txaku-
rrak eta belatzak hazitzen ziren.

Gaur egun ez da horren berririk herrian. Ilagaresen dagoen erai-kuntza ez da erregearen udako ehiza jauregia, nolabait esateagatik. Gaur egun 'Union de Co-secheros-eko' ardotegia ikus daiteke, eta beste bi korrale.

Hala ere, segitzen du leku gorri-
napar goxoa egiteko larrikur
aproposena izaten. Eta hau pro-
paganda da. Gizon napar ilustratu
batek esana da burua errepubli-
kazalea izanda ere, sabela erre-
gezalea izan behar duela, jateko
garaian erregeak mokofinak bai-
tira. Aintzinako errege mokofi-
nek hainbeste estimatu zuten ar-
doa edan dezagun, beraz. Esan-
dakoaren informazio iturria F.J.
Zubiaur Carreño jaunaren 'To-
ponimia de San Martin Unx' ar-
tikulua da.

Egun atseginak gertatu ziren asteburu honetan, 30 artesaren lanak ikusi ahal baitzituzten lau mila bisitariek. Herri apainak ongi etorria eginez, bi egunez festa irudia sortu zen: erakusketetan bisitak, haurren lehiaketak, erosketak eta ostatuak. Eguzkiak, gainera, egun luzez gertatu euriteen ondotik ongi etorri beroa eskaini zuen.

Bastida eltzegileen biltoki

LETXEZAHARRETA / BASTIDA

Bastida herria (La Bastide Clairence) Nafarroa Behereko herri txiki bat da, Lapurdiren mugakoa, bere auzoak Bardoze eta Hazparne direlarik. Izenak dioenez 'Bastida' hau, Nafarroako erregearen aginduz sortu zen, 'muga' baten zaintzeko. Biarriño-ko botereak hor bearnesa hitz egiten zutenak jarri zituen, udal guztiz egituratuan, baina denboraren eraginez Bastida euskaldundu zen parte handiz, 'xarnegua' bilakatu.

Azken urteotan aldaketa nabariak gertatu dira herrian. Baionara hurbiltzen ari da Bastida, autobidearekin lokarria oso hurbil baitu. Horrek jende gehiago ekartzen du herrira bizitzera. Bestalde, herriaren hustea, batez ere saltokietako ofizialeek alde egitea gelditu nahi dute. Leopold Darritchon alkate berriak udal politika berezia jarri zuen abian herria 'artisaunen herria' bilakarazi nahiaz, laguntza ohargarriak eskainiz.

Emaizak ekonomian denboraz nabaritzen baitira, Bastida pixkanaka itxuraldatu da. Gaur herri apainaren itxura dauka, plazaren inguruko arkupeetan jarri denda ugariekin. Etxe zuri eta gorriak, argamasadunak edergailu dira, XVI. mendeko itxura gordez.

Jean Michel Banizette, eltzegilea, horrela etorri zen Bastidara duela zenbait urte eta 'Agot-hea' etxean jarri zen. Hor egin zuen bere tailerra, plazatik hurbil. Geroztik, saltoki bat plaza berean egin zuen. «Duela hamabost urte etorri nintzen herriaren edertasunak liluraturik» zioenak, igande arratsean bere poza eta nekea agertu zuen gertakizunaren arrakastaren ondorioz.

Antolatzaileen arabera, lau mila lagun ibili ziren bi egunez Bastidan. Presaka zebilenarentzat zen atsegingarri hortik pasatzea. Kale nagusi baten inguruan eraiki herrian, aparkatu autoengatik ez zitekeen ia lerro batean baizik ibili. Norberak ere jandarmeen estrategia ezin ulertzekoa zukeen ez baitzuten hor trafiko erregulazioaren egin. Dena den, arazo nagusietarik zen aparkatzea, urruti joan behar baitzen.

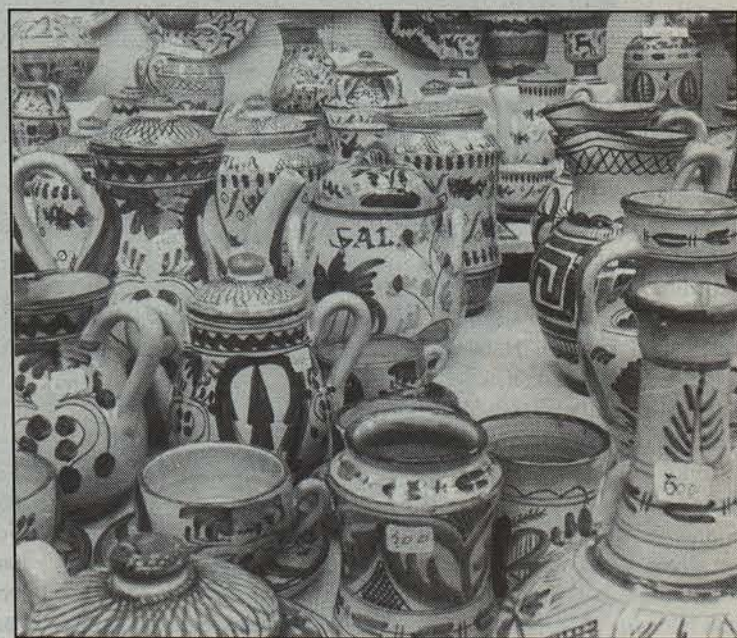
Hala ere bakoitzarentzat bazen ikustekoa plazara iritsi orduko. Plaza, inguruko arkupeak, etxe beheak erakusketaz beteak ziren. Orotara 30 pertsona «denak lagunak» Banizettek zioenez, Frantzia osotik etorriak ziren eltzegintzaren alderdi ezberdinak erakutsiz. 'Eguneroko ontzi' erabil daitezkeenak baziren, bistan da, baina apaingarri

erabil daitezkeen asko. Ontziekin batera zeramikak, eskulturak, eta hainbat teknika erabiliz sortu lanak. Berriro bakoitzak

hor zuen jendeak munduko giza industri zaharrenaren emaitzen edertasuna.

Haurrentzat asmatu tailerrek

Frantzia osotik etorritako eltzegileak bildu ziren Bastidako karrika estuetan. Ia ez zen aparkatzeko tokirik baina jendeak egun ederra gozatu zuen. LUZIEN ETXEZAHARRETA

arrakasta handia lortu zuten: ehunentzat pentsatuak zirenak berrehunekin aritu ziren. 200 kilobuztin erabili ziren horretarako.

Datorren urtean Banizettek Hego Euskal Herriko eltzegileak gomiatu nahi ditu «Nafarroa ahortzi gabe». Beren eskuekin

Datorren urtean antolatzaileek Euskal Herriko eltzegileak gomiatu nahi dituzte, «Nafarroa ahortzi gabe».

egin eta gure herriak biziarazten dituztenen lanak ikuskari ematea azken urteotan euskal festa askotan bideratzen dena da. Datorren urtekoa beraz hobea eta ederragoa izanen da.

«Xorroxinek lizentzia merezi du»

EDURNE ELIZONDO / IRUNEA

Nafarroako Gobernuak lizentzia ukatu ondoren, Xorroxin Irratiak Baztango Udalarekin hitzarmena sinatu zuen uztailaren bukaeran eta akordio horri esker, udal lizentzia erabili du orain arte. Nafarroako Gobernuak, ordea, ez du akordio hori onartu.

Nafarroako Gobernuak akordio hori onartu?

IGARABIDE.— Gobernuaren ustez, akordioa ez dator bat udal iratiak bete behar duen araudiarekin. Beraz, zuzena ez den kudeaketa ez da onartzen. Legearen arabera, Udalak zuzenean kudeatu behar du udal lizentzia. Guk, noski, hor ez daukagu zer egiterik eta Baz-

Baztango Udalarekin sinatu genuen akordioa bezalako konponbideak erabiltzen jarraitu beharko dugu. Gaur babesa dugu, bihar, agian ez.

EGUNKARIA.— Baztango Udalaren lizentzia erabili arren ez duzue udal iratia izan nahi. Zein da zuen asmoa?

IGARABIDE.— Orain hamabost urte Xorroxin sortu zenean,

Gobernuari, hori baita gure betiko helburua. Aspaldidanik lanean ari direnak kontuan har ditzala eskatu nahi diogu eta halaber, ez ditzala horien eskubideak ahaztu. Aurrekoan, zalantzarik gabe merezi genuen lizentzia ukatu egin zigunean, erabat baztertu egin zuen Nafarroako Gobernuak Xorroxin Irratia eta ez dugu egoera hori berriz gertatzerik nahi. Euskararen presentzia Nafarroan gero eta handiagoa da baina bertako komunikabideei ez diete arreta handirik ezkaizten. Gure mugak eza gutzen ditugu baina, gizarteak egon bagaudela jakin dezan nahi dugu.

EGUNKARIA.— Zure ustez, zer dela eta ez duzue lizentzia eskuratu oraindik?

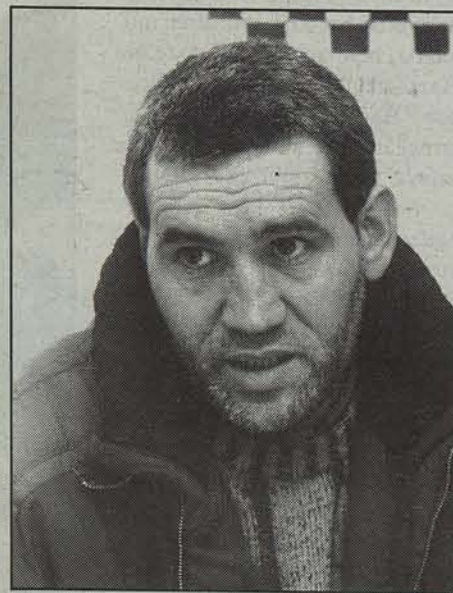
IGARABIDE.— Eragin handia izan du kate handien indar ekonomiko eta politikoak. Eragin izugarria dute eremu guztietan eta monopolioaren bidea hartu zuten bere garaian. Honen aurrean, herri irati eta komunikabideok erabat bazterturik gelditzen gara, ez baitugu ez eragin ekonomiko ez politikorik. Guk dugun kapitalik baliagarriena entzuleak dira. Hala ere, penagarria da 15 urtez lanean izaon ondoren eta eskualdean erabat sustraituta egotea lortu ondoren, halako arazoei topo egitea. Oraingoan, dena den, ez dago beste biderik eta lanean jarraituko dugu. Irratia sortzea zaila izan zen eta zaila da horretan jarraitzea. Gaur egun laguntza jasotzen dugu eta bidea errazagoa da, baina, hala ere, behin-betiko lizentzia lortu arte borrokan jarraituko dugu.

EGUNKARIA.— Bestalde, orain dela gutxi COPE Elizondoren hasi da emititzen. Zer-nolako eragina izan du horrek zuen lanean?

IGARABIDE.— Eragin positiboa izan du, esnarazi gaitu eta. Ondoan inor ez izateak lasaitasun handia ematen du baina era berean, berritu edo aurrera egiteko beharrik ez du sortzen. Orain, COPE egonda, programazioa berritu behar izan dugu eta honela, aurrera goaz.

Joseba Igarabide

XORROXIN IRRATIKO
ARDURADUNA

SOSLATA

Astero hamaika ordu

orain 15 urte sortu zen Xorroxin Irratiko arduraduna da. Hasieratik, herri irratia aurrera atera eta entzuleei eskaintza ona emateko lan egin du Xorroxin Irratiko beste bost langileekin batera. Bortziriak, Baztan eta Malerreka herrietan ere laguntzaileak dituzte. Denon artean, astero hamaika ordu emititzen dituzte, Euskal Herria, estatu eta nazioarteko berriak jorratuz. «Ez ginen udal irati izateko sortu, informazio bide eta gizarte zerbitzu osagarria izateko baizik», dio Joseba Igarabidek.

Joseba Igarabide hasieratik dago Xorroxin Irratian.

JOXE LACALLE

EGUNKARIA.— Xorroxin Irratiak Baztango Udalarekin akordioa sinatu zuen udal lizentzia kudeatu ahal izateko. Nola lortu zen akordio hori?

JOSEBA IGARABIDE.— Nafarroako Gobernuak orain lau urte zazpi lizentzia banatu zituen, guri ukatu egin zigun. Ondorioz, nolabaiteko babesa behar genuen legea zela eta, eta Baztango Udalarekin akordioa sinatu genuen bere udal lizentzia hamar urtez kudeatu ahal izateko. Hala ere, oso gai konplexua da hau, gure eremua ez baita udal bakarra eta, hortaz, mankomunitate antzeko bat egin beharko litzateke. Legea, beraz, oso konplexu eta estua da. Hala ere, lizentziarik ez genez, konponbide hori erabili behar izan genuen.

EGUNKARIA.— Zergatik ez du

tango Udaleri behin-behineko laguntza eskatzen jarraituko dugu, behin-betiko lizentzia lortu arte.

EGUNKARIA.— Nafarroako Gobernuak akordio hori onartu ez izanak zein eragin izan dezake Xorroxin Irratiaren egoeran?

IGARABIDE.— Inolakoa. Guk berdin jarraituko dugu. Printzipioz behintzat, Baztango Udalak laguntza eskaintzen jarraituko duela uste dugu eta orain arte bezala jarraituko dugu lanean. Izan ere, arazoa askoz zabalagoa da, politikoa. Ez Xorroxin Irratiak ez Euskal Herria Irratiak ez dute lizentziarik, eta lortu bitartean,

irradi, eta ez udal irati izateko sortu zen. Urte hauetan gure burujabetasunari eutsi diogu eta bide horretan jarraituko dugu. Izan ere, hor dago ezberdintasuna. Informazio askatasuna eduki ahal izateko, gainera, hala izan behar du.

«**H**erri komunikabideok dugun kapitalik garrantzitsuena entzulea bera da».

Urte anitz daramagu egiten duguna egiten eta gizarte zerbitzu osagarritzat jotzen dugu gure irratia. Orain arte ongi moldatu gara eta hortan jarraituko dugu.

EGUNKARIA.— Nafarroako Gobernuak lizentzia berriak banatu behar ditu, antza. Berritoki eskatuko al duzue?

IGARABIDE.— Hasieratik egin diogu eskaera hori Nafarroako

NOSKIJATOR

© Zaldi Eroak